

2017-09-06

Utbildningsdepartementet

Ökade möjligheter till grundläggande behörighet
på yrkesprogram och ett estetiskt ämne i alla
nationella program

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	4
2	Författningsförslag.....	6
2.1	Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	6
2.2	Förslag till förordning om ändring i gymnasieförordningen (2010:2039)	12
2.3	Förslag till förordning om ändring i gymnasieförordningen (2010:2039)	15
2.4	Förslag till förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan	23
3	Få elever väljer ett yrkesprogram.....	26
4	Det ska bli lättare att få grundläggande behörighet på ett yrkesprogram	29
4.1	Alla yrkesprogram ska innehålla de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan	29
4.2	Yrkesprogrammets omfattning utökas upp till 2 800 gymnasiepoäng.....	32
4.3	Elever på yrkesprogram ska få välja bort kurser som ger grundläggande behörighet	35
4.4	Det ska fortfarande vara möjligt att läsa kurser som ger grundläggande behörighet som individuellt val och programfördjupning.....	38
4.5	Elevernas garanterade undervisningstid utökas.....	39
4.6	Regleringen av den garanterade undervisningstiden vid arbetsplatsförlagt lärande ska justeras	41
4.7	Omfattningen av arbetsplatsförlagt lärande i lärlingsutbildningen ska inte ändras	42
4.8	Nationella prov ska genomföras även i inledande kurser på yrkesprogrammen	43
4.9	Kraven för yrkesexamen ska inte ändras	44
4.10	Meritvärderingen vid tillträde till högskolan ska inte ändras	45
4.11	Bidraget till fristående skolor ska i vissa fall kunna minskas.....	48
4.12	Ytterligare föreskrifter ska få meddelas	49
5	Det saknas ett estetiskt ämne i gymnasieskolans nationella program.....	49
6	Ett estetiskt ämne ska ingå i alla nationella program i gymnasieskolan.....	51
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	54
8	Konsekvenser	55
8.1	Vilka berörs av regleringen?	55
8.2	Ekonomiska konsekvenser	55
8.2.1	Ekonomiska konsekvenser för kommunerna.....	55

8.2.2	Ekonomiska konsekvenser för staten.....	57
8.2.3	Ekonomiska konsekvenser för enskilda huvudmän	58
8.3	Konsekvenser för företag	59
8.4	Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.....	59
8.5	Sveriges medlemskap i EU.....	60
8.6	FN:s barnkonvention	60
8.7	FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.....	61
9	Författningskommentar	62
9.1	Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800).....	62

1 Sammanfattning

I denna promemoria föreslås att kurser som ger grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå ska ingå i alla nationella program i gymnasieskolan. Många elever har dock andra planer än att studera vidare och ser inget behov av att läsa kurser som ger grundläggande behörighet. Därför ska elever på yrkesprogram ha rätt att välja bort sådana kurser. Kraven för en examen från ett yrkesprogram ska inte heller höjas.

Ett nationellt program omfattar 2 500 poäng. I dag behöver elever på majoriteten av yrkesprogrammen läsa tre kompletterande kurser för att få grundläggande behörighet (svenska 2 och 3 eller svenska som andraspråk 2 och 3 samt engelska 6). På tre program ingår redan en av dessa kurser obligatoriskt och elever på dessa program behöver därför bara välja till två ytterligare kurser för att uppnå grundläggande behörighet. Alla elever har i dag rätt att läsa de behörighetsgivande kurserna som individuellt val eller som utökat program. På de fåtal program där en av de ovan nämnda kurserna ingår obligatoriskt ryms de kompletterande kurserna inom individuellt val. Elever på övriga program kan läsa den tredje kompletterande kursen som utökat program, eller, om huvudmannen erbjuder det, som programfördjupning. För många elever innebär dock ett val att läsa behörighetsgivande kurser inom ramen för 2 500 gymnasiepoäng att de måste prioritera bort yrkeskurser som branschen anser är angelägna för att stärka elevens anställningsbarhet. En elev kan också välja att läsa behörighetsgivande kurser som utökat program. Det är dock inte alltid detta fungerar i praktiken med hänsyn till schemaläggning m.m.

Andelen elever som väljer ett yrkesprogram i gymnasieskolan minskar. Läsåret 2007/08 gick drygt 35 procent av alla nybörjarelever på ett yrkesprogram. Därefter har andelen elever som går ett sådant program minskat successivt till knappt 30 procent läsåret 2011/12 och 23 procent läsåret 2016/17. Statens skolverk bedömer att svårigheterna att på ett sådant program läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet har bidragit till att minska elevernas intresse för yrkesutbildning.

Förslaget i denna promemoria innebär att yrkesprogrammets omfattning ska utökas till 2 700 eller 2 800 gymnasiepoäng (beroende på i vilken utsträckning behörighetsgivande kurser redan ingår obligatoriskt i programmet). Den garanterade undervisningstiden för yrkesprogram föreslås utökas i motsvarande omfattning. En elev som inte vill läsa de kompletterande kurserna ska dock kunna välja bort dem och kraven för en examen från ett yrkesprogram ska även fortsättningsvis vara betyg från en utbildning som omfattar minst 2 500 gymnasiepoäng. Även dagens möjligheter att läsa kurser för grundläggande behörighet inom ramen för 2 500 gymnasiepoäng ska finnas kvar. Det gäller både möjligheten att läsa behörighetsgivande kurser inom ramen för individuellt val och huvudmannens möjlighet att erbjuda sina elever att läsa behörighetsgivande kurser inom ramen för programfördjupningen.

Genom att behörighetsgivande kurser föreslås ingå i yrkesprogrammen redan från början skapas bättre planeringsförutsättningar och yrkesprogrammen kan med ett sådant upplägg också upplevas som ett tryggare

och fördelaktigare alternativ för de elever som inte har bestämt sig för om de vill studera vidare efter gymnasieskolan eller inte.

I promemorian föreslås även att elever på yrkesprogram, precis som i dag, ska göra nationella prov i både den inledande och avslutande kursen i ämnena svenska eller svenska som andraspråk och engelska. När det gäller matematik ska dock eleverna bara göra nationella prov i den avslutande kursen.

Dessutom föreslås att ett estetiskt ämne ska ingå i alla nationella program i gymnasieskolan. Ämnet ska omfatta 50 gymnasiepoäng. Gymnasiearbetet ska också omfatta 50 gymnasiepoäng, i stället för som i dag 100 gymnasiepoäng.

Promemorian innehåller också förordningsförslag om uppdaterade hänvisningar till skollagens bilagor, med anledning av de ändringar i skollagen som riksdagen har beslutat med anledning av förslag i propositionen En stadiindelad timplan i grundskolan och närliggande frågor (prop. 2016/17:143, bet. 2016/17:UbU23, rskr. 2016/17:339).

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019 och tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2019. De förordningsförslag som avser ändrade hänvisningar till skollagens bilagor föreslås dock träda i kraft redan den 1 juli 2018.